

*Т.П. Остапчук, канд. екон. наук, доц.,
декан обліково-фінансового факультету,
Житомирський державний технологічний університет*

ОБґРУНТУВАННЯ ПОСЛІДОВНОСТІ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН У НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНАХ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗА ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИМИ РІВНЯМИ БАКАЛАВРА ТА МАГІСТРА ЗА НАПРЯМОМ “ОБЛІК І АУДИТ”

Зміст освіти в вищих навчальних закладах змінюється з врахуванням оновлення соціально-економічних потреб і умов розвитку суспільства. Випускнику ВНЗ для того, щоб стати справжнім професіоналом, потрібно засвоїти різноманітні спеціальні загальноосвітні, гуманітарні, загальноекономічні дисципліни, які разом із циклом професійних дисциплін та циклом практичних занять формують майбутнього спеціаліста відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Навчальні плани всіх ВНЗ формуються на підставі галузевих стандартів вищої освіти – освітньо-професійних програм (ОПП), які є державним нормативним документом, що встановлює вимоги до змісту, обсягу та рівня освітньої та професійної підготовки фахівця відповідного кваліфікаційного рівня певної спеціальності. Загальний обсяг навчального часу, визначеного на підготовку бакалаврів відповідно до галузевого стандарту становить 8 640 годин. У цю кількість включено затрати часу на всі види і форми навчальної роботи: лекції, семінарські, практичні та лабораторні заняття, індивідуально-консультаційна робота, самостійна робота студентів з навчальним матеріалом, підготовка курсових робіт, контрольні заходи.

У лютому 2007 року Міністерством освіти і науки України відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.12.2006 № 1719 були введені нові напрями підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра. Це стало причиною розробки на обліково-фінансовому факультеті Житомирського державного технологічного університету (ЖДТУ) двох навчальних планів для напряму підготовки “Облік і аудит” за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, а саме бакалавр з обліку і аудиту та бакалавр з обліку і аудиту зі знанням іноземної мови.

Створення окремого навчального плану для освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра зі знанням іноземної мови було викликано тими інтеграційними процесами, які сьогодні відбуваються в світі. Болонський процес у системі вищої освіти в Україні та спільний кордон з країнами-членами ЄС, реальні можливості вчитися та працювати за кордоном, майже безмежні ресурси Інтернет іноземними мовами все це доводить, що знати лише рідну мову – значить обмежувати себе у знаннях, спілкуванні, отриманні інформації. А тому бути сьогодні спеціалістом високої кваліфікації – це значить вільно володіти принаймні однією іноземною мовою. Для колективу Житомирської наукової бухгалтерської школи, що функціонує в межах обліково-фінансового факультету ЖДТУ, першочерговим завданням є підготовка фахівців, які б відповідали вимогам сучасності до бухгалтерської професії, і, зокрема, мали

ґрунтовні знання іноземної мови за професійним спрямуванням. Плідна співпраця з багатьма вищими навчальними закладами різних країн світу дозволяє професорсько-викладацькому складу випускаючої кафедри бухгалтерського обліку і контролю викладати на обліково-фінансовому факультеті фахові дисципліни англійською, німецькою, французькою, польською, чеською, болгарською, румунською та угорською мовами.

Два нові навчальні плани були побудовані на підставі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра 2006 року.

Варіативна частина навчального плану відповідно до освітньо-професійної програми призначена для забезпечення індивідуалізації фахової підготовки випускників відповідно до Болонського процесу та світових тенденцій у вищій освіті. Вона включає перелік рекомендованих для вибору студентами дисциплін, обсяги навчального часу і форми контролю та є відкритою. Вищі навчальні заклади мають право доповнювати переліки рекомендованих дисциплін, тобто розширювати можливості студента щодо формування індивідуального навчального плану, виходячи з регіональних, галузевих особливостей, вимог замовників, а також інтересів студента.

Для освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра з обліку і аудиту варіативна частина навчального плану на обліково-фінансовому факультеті ЖДТУ була розподілена на дисципліни за вибором студента або позапакетні дисципліни. Так до блоку дисципліни циклу гуманітарної підготовки до позапакетних дисциплін були включені “Господарське законодавство”, “Основи бізнесу”, “Світовий бізнес”; до блоку дисциплін циклу природничо-наукової та загальноекономічної підготовки до позапакетних дисциплін були включені “Фінанси підприємств”, “Страховання”, “Міжнародні стандарти”, “Фінансове право”, “Інвестування”, “Основи наукових досліджень”, “Облік і аналіз договірної процесу”; до блоку дисциплін циклу професійної підготовки – “Облік ЗЕД”, “Облік у зарубіжних країнах”, “Контроль і ревізія”, “Фінансова звітність”, “Бухгалтерський облік в галузях економічної діяльності”, “Інформаційні системи і технології в обліку”, “Податкова звітність”.

У навчальному плані підготовки бакалавра з обліку і аудиту зі знанням іноземної мови відводиться 1 044 години (29 кредитів) вивчення іноземної мови за профспрямуванням. Вивчення іноземної мови за профспрямуванням ведеться протягом всього терміну навчання починаючи з першого і закінчуючи четвертим курсом. Для студентів, що навчаються за навчальним планом підготовки бакалавра з обліку і аудиту, – тільки з першого по другий курс.

Випускаюча кафедра бухгалтерського обліку і контролю починає працювати зі студентами з першого курсу, починаючи з курсу “Університетська освіта”. Крім цієї дисципліни кафедра на першому курсі у студентів викладає ще курс “Основи бізнесу” та “Господарського законодавства”, які надають можливість вивчення системного підходу до сучасного підприємництва, форм і методів його організації, а також засвоєння правових аспектів обліково-економічних дисциплін. На другому курсі кафедра розпочинає викладання фахових дисциплін з курсу “Теорія бухгалтерського обліку”, який надає студентам основи знань з бухгалтерського обліку та використовує знання студентів з курсів “Основи бізнесу” та “Господарського законодавства”. Курс “Теорія бухгалтерського обліку”

викладається в I семестрі II курсу. В II семестрі II курсу та I семестрі III курсу викладання фахових облікових дисциплін продовжується в курсах “Фінансовий облік I” та “Фінансовий облік II”, які використовують знання студентів з попередніх курсів, а саме з курсу “Теорія бухгалтерського обліку”. Крім того на III курсі студентами починають вивчатися сім фахових дисциплін такі як: “Управлінський облік”, “Облік в банках”, “Облік в галузях економічної діяльності”, “Облік зовнішньоекономічної діяльності”, “Облік в зарубіжних країнах”, “Організація і методика економічного аналізу”, “Контроль і ревізія”. Можливість викладання цих курсів забезпечується тим, що студенти на момент їх вивчення уже володіють фундаментальними знаннями з фахових дисциплін та можуть отримати розширені теоретичні знання з бухгалтерського обліку за різними галузями економічної діяльності, зовнішньоекономічної сфери, а також вивчити особливості бухгалтерського обліку в інших країнах та навчитися організовувати і вести контрольню-ревізійну діяльність.

Закінчення вивчення фундаментальних фахових дисциплін за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра здійснюється студентами на IV курсі шляхом вивчення таких фахових дисциплін, як: “Аудит”, “Облік в бюджетних установах”, “Фінансова та податкова звітність”, “Інформаційні системи і технології в обліку”, “Основи наукових досліджень”. Вивчення курсу “Фінансова та податкова звітність” надає можливість підготувати компетентних фахівців для потреб суб’єктів ринкової економіки в сфері складання та подання бухгалтерської фінансової, бухгалтерської управлінської, статистичної та податкової звітності. Викладання курсу “Інформаційні системи і технології в обліку” надає студентам можливість вивчення сучасних комп’ютерних технологій та застосування цих навичок в професійній діяльності. Курс “Основи наукових досліджень” був введений для того, щоб підготувати студентів до написання бакалаврської роботи з дотримання всіх вимог до наукових робіт.

Після отримання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, студенти можуть продовжити своє навчання для отримання рівня магістра. За освітньо-професійною програмою підготовки фахівців магістранти належать до вищого рівня. А тому навчальний процес підготовки фахівців такого рівня має свої особливості в організації індивідуальної та самостійної роботи, підготовці магістерських робіт тощо. До варіативної частини навчального плану підготовки магістрів включаються такі дисципліни як: “Наукові дослідження в бухгалтерському обліку”, “Методика викладання облікових дисциплін”, “Бухгалтерська експертиза”, “Історія бухгалтерського обліку”, “Інтелектуальна власність”, “Вища освіта і Болонський процес”, “Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті”, “Моделі й методи прийняття рішень в аналізі та аудиті”. Курс “Наукові дослідження в бухгалтерському обліку” був введений для підготовки студентів до написання кваліфікаційної магістерської роботи з дотримання всіх вимог до наукових робіт, а також визначення методики проведення досліджень в бухгалтерському обліку; курс “Історія бухгалтерського обліку” був введений оскільки вивчення історії обліку важливе для розуміння його сучасного стану і оцінки можливих напрямів розвитку; курс “Бухгалтерська експертиза” призначений навчити студентів читати і аналізувати облікові дані, вміло використовувати їх при розслідуванні справ,

які стосуються зловживань в економічній сфері; курс “Методика викладання облікових дисциплін” був введений до варіативної частини навчального плану оскільки відповідно до освітньо-кваліфікаційного характеристики магістра з обліку і аудиту він має право після отримання цього освітньо-кваліфікаційного рівня викладати облікові дисципліни у вищих навчальних закладах.